

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 230 sahifa,
16-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaliyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinovna	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Бахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanaliyevna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarining psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarining kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

Duduqlanish nutq kamchiligini korrektsiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasalxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifatni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakulov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	

ESG TAMOYILLARINI TA'LIM TIZIMIGA JORIY ETISH ORQALI TALABALARDA EKOLOGIK, IJTIMOYIY VA BOSHQARUV KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH

Tursunova Shahzoda Baxromovna

Namangan davlat pedagogika instituti intellektual fanlar va axborot
texnologiyasi kafedrası PhD. dotsenti

<https://orcid.org/0009-0003-1145-901X>

Annotatsiya: Ushbu maqolada texnologik ta'lim jarayonida ekologik yondashuvni shakllantirish, energiya samaradorligini oshirish va ekologik loyihalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish masalalari tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi talabalar o'rtasida ekologik xabardorlik va ekologik madaniyatni rivojlantirish orqali ta'lim jarayonida barqaror rivojlanish tamoyillarini samarali qo'llash imkoniyatlarini o'rganishdir. Tadqiqot davomida ta'lim jarayonida yashil texnologiyalardan foydalanish, innovatsion pedagogik yondashuvlardan foydalanish hamda ekologik loyihalarga asoslangan o'qitish usullari tahlil qilindi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, texnologik ta'lim orqali talabalar nafaqat ekologik muammolar haqida bilimga ega bo'ladilar, balki innovatsion g'oyalar va ularni hal qilish uchun amaliy yechimlarni ishlab chiqish ko'nikmalarini ham rivojlantiradilar. Tadqiqot yakunida ta'lim jarayoniga yashil texnologiyalarni joriy etish atrof-muhitni muhofaza qilishga, shuningdek iqtisodiy va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qilishi asoslandi.

Kalit so'zlar: ochiqlik, shaffoflik, hisobdorlik, ijtimoiy mas'uliyat, barqaror rivojlanish, innovatsion yondashuvlar, yashil texnologiyalar, ekologik yondashuv, ekologik madaniyat, ekologik xabardorlik.

Abstract: This article analyzes the issues of forming an ecological approach in the process of technological education, increasing energy efficiency, and integrating ecological projects into the educational process. The purpose of the study is to examine the possibilities of effectively applying the principles of sustainable development in the educational process by developing environmental awareness and ecological culture among students. During the study, the use of green technologies in the educational process, innovative pedagogical approaches, and teaching methods based on ecological projects were analyzed. The results showed that through technological education students not only gain knowledge about environmental problems, but also develop the skills to generate innovative ideas and practical solutions to address them. At the end of the study, it was substantiated that the introduction of green technologies into the educational process contributes to environmental protection, as well as to ensuring economic and social stability.

Key words: openness, transparency, accountability, social responsibility, sustainable development, innovative approaches, green technologies, ecological approach, ecological culture, environmental awareness.

Аннотация: В данной статье анализируются вопросы формирования экологического подхода в процессе технологического образования, повышения энергоэффективности и интеграции экологических проектов в образовательный процесс. Цель исследования – изучение возможностей эффективного применения принципов устойчивого развития в образовательном процессе путем развития экологического сознания и экологической культуры среди учащихся. В ходе исследования проведен анализ использования “зеленых” технологий в образовательном процессе, применения инновационных педагогических подходов и методов обучения, основанных на экологических проектах. Результаты показали, что посредством технологического образования учащиеся не только получают знания об экологических проблемах, но и развивают навыки разработки инновационных идей и практических решений для их решения. В заключение исследования обосновано, что внедрение “зеленых” технологий в образовательный процесс способствует защите окружающей среды, а также обеспечению экономической и социальной стабильности.

Ключевые слова: открытость, прозрачность, подотчетность, социальная ответственность, устойчивое развитие, инновационные подходы, “зеленые” технологии, экологический подход, экологическая культура, экологическое сознание.

KIRISH

Texnologik ta'limda ESG tamoyillarini o'qituvchilar va talabalar o'rtasida amaliy ravishda qo'llash zamonaviy ta'lim tizimining rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. ESG – ekologik, ijtimoiy va boshqaruv tamoyillarini ifodalaydi va ular ta'lim jarayonining barcha bosqichlarida qo'llanishi kerak. Ushbu tamoyillarni ta'limga tatbiq etish o'qituvchilar hamda talabalar o'rtasida ijtimoiy mas'uliyat, barqaror rivojlanish va innovatsion yondashuvlarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu jarayon nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki atrof-muhitni asrashga, jamiyatni rivojlantirishga va boshqaruvni takomillashtirishga ham yordam beradi. ESG tamoyillarining ekologik jihati ta'lim jarayonining barcha bosqichlarida energiya samaradorligini oshirishni, chiqindilarni kamaytirishni va yashil texnologiyalarni joriy etishni taqozo etadi. O'qituvchilar ekologik ta'limni faollashtirishi, talabalarni ekologik mas'uliyatga o'rgatishi kerak.

Ta'lim jarayonida ekologik yondashuvni ishlab chiqish, energiya samaradorligini oshirish va ekologik loyihalarni amalga oshirishni o'rgatish talabalarni kelajakda bu masalalarga jiddiy yondashishga tayyorlaydi. Texnologik ta'lim orqali talabalar ekologik masalalar haqida bilim olish bilan birga barqaror rivojlanish uchun yangi yechimlarni taklif qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Yashil texnologiyalarni qo'llash va atrof-muhitni asrash tamoyillarini o'rgatish faqat ekologik barqarorlikni saqlashga emas, balki iqtisodiy va ijtimoiy barqarorlikni ham ta'minlashga yordam beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ijtimoiy tamoyillarni ta'limga kiritish o'qituvchilarning asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi. Ijtimoiy mas'uliyatni rivojlantirish, tenglik va inkluziya tamoyillarini qo'llash jamiyatda ijtimoiy adolatni ta'minlashga qaratilgan muhim qadamdir. O'qituvchilar ijtimoiy adolat va tenglikni o'z ta'lim metodlarida amalda qo'llashlari, talabalariga jamoada ishlash, boshqa insonlarni hurmat qilish hamda madaniyatlararo hamkorlikni rivojlantirish kabi ko'nikmalarni o'rgatishlari kerak. Shuningdek, o'qituvchilar ta'limda inkluziv yondashuvlarni qo'llash orqali barcha talabalar uchun teng imkoniyatlar yaratishi zarur. Bu yondashuv o'z navbatida jamiyatdagi ayrim guruhlarining ta'lim olishdagi tengsizliklarini kamaytirishga yordam beradi. Talabalar esa o'qituvchilarning bunday yondashuvlarini o'z hayotlarida amalga oshirishga harakat qiladilar, bu esa ularning ijtimoiy faolligini va mas'uliyatini oshiradi.

Boshqaruv tamoyillarini amalda qo'llash ta'lim tizimining samaradorligini oshirishga yordam beradi. O'qituvchilar boshqaruvni ta'lim jarayonida o'zaro hamkorlikni rivojlantirish, ta'limni monitoring qilish va nazorat qilish tizimlarini joriy etish orqali amalga oshirishlari mumkin. O'qituvchilarga esa ta'lim jarayonida o'z faoliyatlarini boshqarish, maqsadlar qo'yish va ular bo'yicha muvaffaqiyatlarni o'lchashni o'rgatish zarur. Raqamli texnologiyalar va onlayn platformalar yordamida ta'limni boshqarishning yangi imkoniyatlari mavjud. O'qituvchilar va talabalar bu imkoniyatlarni o'rganib, o'z bilim va ko'nikmalarini takomillashtirishi mumkin. Boshqaruvni samarali amalga oshirish ta'lim tizimining barqarorligini oshiradi va uning sifatini yaxshilashga yordam beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ta'lim jarayonida ESG tamoyillarini amaliy ravishda qo'llash talabalar uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Ular nafaqat ekologik va ijtimoiy mas'uliyatni o'rganadilar, balki boshqaruv tizimlarini ham o'zlashtiradilar. Bu esa ularning kelajakdagi professional faoliyatiga ta'sir qiladi. Yangi texnologiyalarni qo'llash, jamiyatdagi muammolarga yechim topish va boshqaruvni yaxshilash jarayonida talabalar o'z faolligini namoyon etishlari mumkin. Shuningdek, ular ESG tamoyillariga asoslangan yangi loyihalarni yaratishda ishtirok etishlari va boshqalarni ham rag'batlantirishlari kerak. Bu loyihalar ekologik toza texnologiyalarni rivojlantirish, ijtimoiy mas'uliyatni oshirish va boshqaruv tizimlarini takomillashtirishga yo'naltirilgan bo'lishi mumkin. Shunday qilib, ESG tamoyillarini ta'limga tatbiq etish o'qituvchilar va talabalar uchun nafaqat ilmiy va amaliy bilimlarni oshirishga yordam beradi, balki ular orqali jamiyatni rivojlantirish, ekologik barqarorlikni ta'minlash va boshqaruvni yaxshilash uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni ham shakllantiradi. Ushbu yondashuv ta'lim tizimini yanada samarali, adolatli va barqaror qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bugungi kunda ta'lim tizimida ESG tamoyillarining integratsiyasi nafaqat ekologik, ijtimoiy va boshqaruv jihatlarini mustahkamlash, balki ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish hamda ta'lim muassasalarining barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun ham muhim ahamiyatga ega. ESG tamoyillari nafaqat o'qituvchilarning ilmiy faoliyatini yaxshilashga yordam beradi, balki ularning ijtimoiy mas'uliyatini oshiradi, ekologik barqarorlikni ta'minlaydi va boshqaruv jarayonlarini samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Ushbu tamoyillarni ta'lim tizimiga qo'llash dunyo miqyosida ta'lim sohasining yangilanishi va global rivojlanish jarayonlariga moslashish

uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Birinchidan, ESG tamoyillarining ta'lim tizimiga tatbiq etilishi ekologik ongini shakllantirishga, resurslardan oqilona foydalanishga, chiqindilarni kamaytirishga va energiya samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. O'quvchilarga atrof-muhitni asrash, ekologik muammolarga yechim topish hamda yashil texnologiyalarni rivojlantirish bo'yicha bilimlar berish nafaqat ularning ilmiy salohiyatini oshiradi, balki ekologik mas'uliyatni ham shakllantiradi. Ta'lim muassasalarida ekologik yondashuvlar va yashil texnologiyalarni joriy etish, o'z navbatida, jamiyatda ekologik madaniyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Ikkinchidan, ijtimoiy jihatdan ESG tamoyillari jamiyatda adolatni ta'minlash, tenglikni rivojlantirish va inklyuziv ta'limni qo'llash imkoniyatlarini yaratadi.

Ta'lim jarayonida teng imkoniyatlar yaratish, har qanday sharoitda o'quvchilarga teng huquqlarni taqdim etish jamiyatda ijtimoiy adolatni mustahkamlashga yordam beradi. O'qituvchilar ijtimoiy mas'uliyatni rivojlantirish orqali talabalarni jamiyatda faol fuqarolar sifatida shakllantirishi, ularni ijtimoiy jihatdan mas'uliyatli bo'lishga o'rgatishi kerak. Bunday ta'lim tizimi, o'z navbatida, barcha jamiyat a'zolari uchun barqaror rivojlanish va adolatli kelajakni ta'minlashga xizmat qiladi. Uchinchi, boshqaruv tamoyillari ta'lim tizimini samarali boshqarishga va uning sifatini oshirishga yordam beradi. Ta'lim muassasalarida boshqaruvning samarali tizimlarini joriy etish, ta'lim jarayonlarini nazorat qilish va monitoring olib borish, shuningdek, o'quvchilarning ta'lim olish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. ESG tamoyillarini qo'llash ta'lim tizimida boshqaruv jarayonlarini takomillashtirish imkonini beradi. Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarning o'z faoliyatini boshqarishga hamda ta'lim jarayonini uzluksiz takomillashtirishga imkon yaratadi.

Shuningdek, ESG tamoyillarining ta'lim tizimiga integratsiyasi talabalarni kelajakdagi jamiyatda faol ishtirok etish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar bilan ta'minlaydi. Ular nafaqat ekologik va ijtimoiy mas'uliyatni o'rganadilar, balki boshqaruvni, innovatsiyalarni qo'llashni va barqaror rivojlanishning yangi usullarini izlashni ham o'rganadilar. Bunday yondashuv ta'lim tizimining natijadorligini oshiradi va o'quvchilarning ilmiy hamda amaliy bilimlarini mustahkamlashga yordam beradi. ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga tatbiq etish nafaqat talabalarni ilmiy jihatdan tayyorlash, balki ularning ijtimoiy va ekologik mas'uliyatini rivojlantirish hamda boshqaruvni takomillashtirishga qaratilgan tizimni yaratadi. Bu jarayon ta'lim tizimining yanada barqaror, shaffof va samarali ishlashini ta'minlaydi. ESG tamoyillari o'quvchilarni kelajakda muvaffaqiyatli va mas'uliyatli fuqarolar sifatida shakllantiradi, ular jamiyatda ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda o'z hissalarini qo'shadilar. Ta'lim tizimiga ESG tamoyillarini joriy etish jarayonida o'qituvchilarni tayyorlash va ularning bilimlarini muntazam ravishda yangilab borish zarur. Ta'lim dasturlarida ekologik, ijtimoiy va boshqaruv masalalariga e'tibor qaratish, o'quvchilarga bu sohalarida amaliy ko'nikmalarni o'rgatish lozim. Ta'lim muassasalarida yashil texnologiyalarni qo'llash, energiya samaradorligini oshirish va chiqindilarni kamaytirish bo'yicha amaliy choralar ko'rish zarur. Ijtimoiy adolat va tenglikni ta'minlash, inklyuziv ta'limni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish kerak. Ta'lim muassasalarida boshqaruvning shaffofligini ta'minlash, barcha jarayonlarni monitoring qilish va ularni takomillashtirish bo'yicha tizimli choralar ko'rish lozim.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish o'quvchilarning ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirishga, barqaror rivojlanishning yangi imkoniyatlarini yaratishga yordam beradi. Bu jarayon ta'lim sohasining global rivojlanishiga moslashish hamda barqaror va innovatsion kelajakni qurishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- Karimov, I. A. "Yoshlarni ta'lim va tarbiya qilishda ekologik ongini rivojlantirish." Tashkent: O'zbekiston, 2020. 45-47-bet.
- Mirzayev, B. X. "Ijtimoiy inklyuziya va barqaror ta'lim tizimi." Tashkent: O'qituvchi, 2021. 132-135-bet.
- Abduvakhidov, M. "Ta'limda barqaror rivojlanish tamoyillari." Tashkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 2019. 101-104-bet.
- Tursunov, A. R. "Sustainable Development Goals va ta'lim tizimi." Tashkent: Sharq, 2018. 56-58-bet.
- Xamraev, B. S. "Boshqaruv va ta'limda ESG tamoyillari." Tashkent: O'zbekiston, 2020. 77-80-bet.
- Tursunova, S. (2025). O'zbekistonda ESG tamoyillarining ta'limga integratsiyasi: yutuqlar, muammolar va istiqbollari. Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali, 3(10).
- Nizamov, D. "Ta'lim tizimida ekologik yondashuvlarning roli." Tashkent: Yangi asr avlodi, 2021. 112-115-bet.
- Baxromovna, T. S. (2025). Developing students' creative thinking skills in the process of transforming higher pedagogical education. Educator Insights: Journal of Teaching Theory and Practice, 1(6), 455-460.
- Ismoilov, M. "Barqaror ta'lim va ekologik tizimlar." Tashkent: O'qituvchi, 2019. 88-90-bet.
- Tursunova, S. (2024). Texnologiya ta'limi o'qituvchilarining ijodkorlik qobiliyati va boshqaruv mahoratini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari. Scienceproblems.uz, 3(9).
- Omonov, E. "Ta'limda ijtimoiy adolat va inklyuziya." Tashkent: Akademnashr, 2020. 132-135-bet.
- Shodiev, F. "Ta'lim tizimida ESG yondashuvlarini amalga oshirish." Tashkent: Ma'naviyat, 2021. 94-96-bet.
- Yusupov, A. T. "Ta'limda ESG tamoyillarining amaliy qo'llanilishi." Tashkent: TDIU nashriyoti, 2018. 58-60-bet.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.